

найпріоритетнішим і найстабільнішим джерелом комплектування ННСГБ НААН в умовах дефіциту коштів на придбання документів.

У 2015 р. обов'язковий примірник становив 1686 екземплярів книг, що становило 34,85% від усіх надходжень у фонд ННСГБ НААН. У 2016 р. ОП становив 1618 книг та 516 примірників періодичних видань, що становить 20,7% вхідного потоку документів. Установи мережі НААН у 2016 р. надіслали 942 екземпляри або 44% від загальної кількості надходжень ОП до фонду ННСГБ НААН.

Отже, до фонду ННСГБ НААН у 2016 р. обов'язковий примірник (ОП) надсилають 44,1% від мережі установ НААН, 19,4% надсилають видавництва («Аграрна наука», ДПРПВ «Преса», ДП «УкрЦВТ»), ІВО «Медицина України», НВП «Наукова думка», поліграфцентр «Ліра», ПВКФ «Технодрук» та ін.), 8,34% – редакції журналів, 26,66% – видавці (ПП Лисенко М.М., Тринько Р., Бондаренко М.О., ФОП Грінь Д.С., ФОП Рогальська І.О. та ін.), з інших установ 32 екз. або 1,5% (Книжкова палата, Держкомстат, УКрНТІ, Національна академія статистики та ін.). У поточному році як ОП також надійшло 10 дисертацій, 575 авторефератів і 742 звіти від установ мережі НААН.

Багаторічний досвід отримання обов'язкового примірника в цілому позитивно вплинув на систему комплектування фондів ННСГБ НААН сільськогосподарською літературою.

ЕЛЕКТРОННА БІБЛІОТЕКА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ СУМСЬКОГО НАУ

Комликова Г.І.

Сумський національний аграрний університет (м. Суми)

Стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій, який зробив можливим вільний доступ до інформації, змусив книгозбірні шукати шляхи адаптації інформаційно-бібліотечного сервісу до запитів користувачів, що все частіше надають перевагу електронному документу над традиційним та й шукають його, у першу чергу, в Інтернеті. Бібліотеки, підлаштовуючись до загальноцивілізаційних змін та вимог своїх користувачів, вже розпочали роботу над формуванням власних електронних колекцій та довідково-пошукових апаратів до них.

Першими до цього взялися освітянські бібліотеки, адже для вищого навчального закладу є ціла низка проблем, які може вирішити лише наявність у бібліотеці електронних колекцій, що можуть бути доступними у віддаленому режимі. І це не тільки вирішення проблеми приміщення для зберігання традиційних фондів та збереження цінних і рідкісних видань, не тільки інструмент підвищення якості дистанційного навчання й вирішення проблеми забезпеченості навчальними виданнями, а ще й важливий напрямок у створенні позитивного іміджу бібліотеки та ВНЗ у цілому.

Потреба у створенні електронних колекцій навчальних та наукових видань зумовлена ще й такими чинниками як стрімкий розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій, збільшення кількості документів, що існують лише в електронному вигляді та зміцнення звички науковців і студентства працювати тільки з електронними варіантами документів.

Потреба зберегти своє значення в навчальному процесі університету підштовхнуло й книгозбірню Сумського НАУ до створення власних електронних ресурсів, найпершим з яких стала електронна бібліотека. Необхідність у ній виникла, в першу чергу, через суттєве подорожчання видань і необхідність забезпечити навчальною та довідковою літературою не тільки студентів та науковців університету, а й сільськогосподарських товаровиробників.

Перша спроба створення електронного масиву навчальних видань, що мав стати допоміжним ресурсом для забезпечення навчального процесу, була не досить вдалою, оскільки за створення електронної бібліотеки взялися працівники, не пов'язані з бібліотечною справою. Нефаховий підхід до цієї роботи, що виразився у відсутності належного довідково-пошукового апарату та доступність масиву електронних документів лише в локальній мережі стали причинами недостатньої зацікавленості студентської молоді даним проектом. На той час, а робота над створенням масиву електронних навчальних видань розпочалася у 2008 р., переваги електронних бібліотек ще не були достатньо висвітлені в освітянських засобах масової інформації. Та й користувачі ще не мали у використанні достатньо власної комп'ютерної техніки, а отже і науково-педагогічні працівники, і студенти нашого вишу поставилися до даного проекту досить прохолодно. Бібліотечним фахівцям довелося брати ініціативу в свої руки й рятувати цю гарну ідею, оскільки саме вони є єдиними спеціалістами, що володіють принципами організації зберігання, систематизації й пошуку інформації. Перед працівниками бібліотеки постало завдання сформулювати дієву електронну бібліотеку – упорядковану колекцію різномірних електронних документів, забезпечену засобами навігації та пошуку.

Оскільки електронна бібліотека створювалася з метою забезпечення інформаційних потреб студентів, викладачів і науковців Сумського НАУ, а також фахівців аграрної сфери, тематична направленість електронної колекції визначалася напрямами діяльності навчального закладу: сільське господарство, переробка сільськогосподарської сировини, економіка, правове забезпечення діяльності аграрних підприємств тощо.

Джерелами формування повнотекстової бази «Електронна бібліотека» в умовах НБ СНАУ є роботи викладачів вузу – навчальні та методичні видання; дистанційні курси з окремих дисциплін; інформаційні ресурси, що надходять у бібліотеку на оптичних носіях; ресурси Інтернету; журнали, інші матеріали.

Платформою для електронної бібліотеки стала система автоматизації бібліотек «Ірбіс-64», яка відповідає усім вимогам, що висуваються до електронних бібліотек: можливість багатоаспектного пошуку; представлення інформації про місцезнаходження видання. Можливості програми

передбачають також організацію доступу до повних текстів тільки зареєстрованим користувачам.

Доступ до БД «Електронна бібліотека» забезпечується через електронний каталог з web-сайту бібліотеки Сумського НАУ. Враховуючи те, що САБ «Ірбіс-64» забезпечує безперерйну доступність електронної бібліотеки, вона є перспективним засобом організації інформаційних ресурсів та надання інформаційних послуг зареєстрованим користувачам книгозбірні, незалежно від їх місцезнаходження. Як сучасна інформаційна система електронна бібліотека розширює спектр послуг традиційної бібліотеки для віддалених абонентів (а це й студенти-заочники, і студенти коледжів, і студенти, що перебувають на практиці за кордоном, і науково-педагогічні працівники, що проходять стажування в зарубіжних ВНЗ, а також фахівці сільського господарства), надає можливість оперативного одержувати інформацію, електронні документи. Тобто, сприяє досягненню якісно нового рівня інформаційного забезпечення аграрної освіти та сільськогосподарського виробництва Сумщини.

Підсумовуючи вищесказане, можна із впевненістю сказати, що сьогодні електронна бібліотека є невід'ємною частиною довідково-бібліографічного обслуговування, спрямованого на забезпечення індивідуальних інформаційних запитів користувачів бібліотеки СНАУ. Звісно, що електронна бібліотека є лише одним із видів інформаційних технологій і не може замінити бібліотеку традиційну, але вона дає змогу розширювати основні сервіси традиційної бібліотеки в електронному середовищі й відповідати запитам користувачів на вид отримання інформації.

ДИСТАНЦІЙНЕ ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ В ДЕРЖАВНІЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Лога Т.В.

*Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В.О. Сухомлинського (м. Київ)*

Діяльність сучасної наукової бібліотеки та всіх її підрозділів спрямована на якісне й оперативне обслуговування користувачів, задоволення їх інформаційних потреб. Одним із основних напрямів діяльності книгозбірень є довідково-бібліографічна діяльність, яка полягає у формуванні довідково-бібліографічного апарату та здійсненні довідково-бібліографічного обслуговування. На сучасному етапі розвитку бібліотечної справи особливо актуальним є використання всіх можливих шляхів швидкого пошуку достовірної інформації, поєднання традиційного та дистанційного довідково-бібліографічного обслуговування (ДБО).

Сутність поняття «довідково-бібліографічне обслуговування», його форми та види досліджували вітчизняні науковці Т. Добко, З. Романуха, Г. Швецова-Водка, а також російські бібліотекознавці І. Моргенштерн,